Nr. 9 (462)
2025 m. lapkritis

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Klaipėdos Litorinos mokyklai – 30 metų

„Frontrunners“: kurčiųjų lyderystės studijos Danijoje

A. Matulis: „Rankinio stabdžio dar netraukiu!“

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Vyrams irgi reikia pagalbos

LKD SKYRIUOSE

4–7 Kurčiųjų kultūros mėnesį – spalvinga renginių puokštė

KULTŪRA

7 Kurčiųjų kūrybiniai projektai Vilniuje

MŪSŲ ŽMONĖS

8–9 A. Matulis: „Rankinio stabdžio dar netraukiu!“

ŠVIETIMAS

10–11 Klaipėdos Litorinos mokyklai – 30 metų

11 Dvi tautos – viena istorija

TĖVŲ ŽVILGSNIS

12–13 T. Birmanė: kurčiam vaikui reikia daugiau dėmesio

13 Stipri kurčio vaiko šeima

SMULKUSIS VERSLAS

14–15 Prie D. Zapolskienės kepinių rikiuojasi kauniečių eilės

JAUNIMAS

15–16 „Frontrunners“: kurčiųjų lyderystės studijos Danijoje

Viršelyje – **Arnoldo Matulio** asmeninio albumo nuotr.

Trumpai APIE MUS

Atlikus LRT auditą, veiklų ir lėšų patikrinimą, nustatyta, kad ir verčiamų į gestų kalbą laidų, ir laidų su subtitrais (kai kalba užrašoma „bėgančiąja eilute“ ekrano apačioje), LRT nedaugėja kasmet taip, kaip reikalauja įstatymas.

„LRT įstatyme numatyta, kad programų su lietuviškais subtitrais trukmė turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. viso mėnesio transliavimo laiko. Tačiau 2021–2024 m. šių programų procentas išaugo vos 1,03 proc. punkto (nuo 12,67 iki 13,70 proc.) ir nesiekė 5 proc. augimo kasmet, iki bus pasiekta 50 proc.“, – akcentuoja Valstybės kontrolė. „Programos, verčiamos į lietuvių gestų kalbą, 2024 m. nesiekė bent 1 proc. augimo iki bus pasiekta 20 proc. mėnesio transliavimo laiko riba. Siekiant, kad būtų užtikrintas programų prieinamumas, Valstybės kontrolė rekomendavo nustatyti programų, su lietuviškais subtitrais ir verčiamų į lietuvių gestų kalbą, metinius rodiklius ir jų įgyvendinimo grafiką“, – nurodoma Valstybės kontrolės audito išvadoje. Visuomeninis transliuotojas į kritiką atsakė informacija, kad per metus bendrai parengiama per 1 tūkst. valandų eterio su subtitrais ir vertimu į gestų kalbą, portale *LRT.lt* prieinama per 7 tūkst. valandų subtitruotos medžiagos.

* * *

Agentūroje surengta 13 gestų kalbos vertėjų atestacija (vertinimas). Vertėjai siekė aukštesnės kvalifikacinės kategorijos, įrodyti didesnius profesinius gebėjimus. Vertėjų gebėjimus vertino komisija (nuotraukoje), sudaryta iš Agentūros darbuotojų ir kurčiųjų.

* * *

Lietuvos kurčiųjų draugija

1995 m. gegužės 4 d. gestų kalba Lietuvoje buvo oficialiai pripažinta kurčiųjų gimtąja kalba.

- Skaičiuojama, kad Lietuvoje gyvena 6 tūkst. kurčiųjų ir 40 tūkst. klausos negalią turinčių asmenų.
- Klausos negalia nėra kliūtis mokytis, įgyti išsilavinimą ir dirbti įdomų darbą.

Surengta konferencija, ar pasiruošta priimti į darbą asmenis su negalia. Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė konferencijoje perskaitė pranešimą „Ar darbdavys pasiruošęs priimti žmogų su klausos negalia?“ Prezidentė kalbėjo, kas palengvintų kurčiųjų įtrauktį į darbo rinką. Daugiau informacijos – pasinaudojus QR kodu. 👉

* * *

Kurčiosios **Gedvilės Diržiūtės** aukštojo mokslo baigiamasis darbas išrinktas 2025 m. geriausiu darbu humanitarinių mokslų srityje. Humanitariniai mokslai – mokslai apie žmogų ir kultūrą.

G. Diržiūtei – šie metai tikrai išskirtiniai. Iš Japonijoje lapkritį vykusios vasaros deflimpiados ji grįžo su visų spalvų medaliais, bet apie tai – gruodžio leidinyje. Tačiau ir Lietuvoje ji pelnė ypatingą įvertinimą. Jos parengtas Filologijos fakulteto Taikomosios kalbotyros magistrės darbas „Kurčiuosius vaikus auginančių šeimų kalbų politika“ tapo Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos organizuojamo konkurso „Geriausias magistro darbas 2025“ laureatu. Gedvilės darbas išrinktas geriausiu magistro darbu humanitarinių mokslų srityje.

Kurčiųjų Kėdainių skyrius turi daug veiklų.
Dalyvauja rajono savivaldybės projektuose,
keliauja po Lietuvą (žiūrėkite nuotraukoje).
Organizacijos vadovė – **Vijolė Tadaravičienė**.
Neseniai kurtieji ją vėl perrinko vadovauti organizacijai.

Kėdainiškiai šiemet daug keliauja: aplankė Burbiškių ir Taujėnų dvarus, muziejus, Anykščius. Kartu su LSU Kėdainių „Aušros“ progimnazijos mokiniais, mokytoja **Ingrida Janulaitiene** ir imituojamųjų dainų dainininke **Ramute Burdiene** dalyvavo Kurčiųjų meno festivalyje. Pirmąkart prie jų prisijungė ir festivalyje dalyvavo mokinių tėveliai. Šiuo metu kėdainiškiai toliau vykdo tęstinį sveikatos projektą „Judam kartu“, finansuojamą iš Kėdainių rajono savivaldybės biudžeto lėšų. Projekto dalyviai džiaugiasi jogos mokytojos **Sonatos Brazauskienės** užsiėmimais ir dailės terapeutės **Giedrės Markauskienės** kūrybinėmis veiklomis. Čia taip pat teikiamos socialinės reabilitacijos paslaugas asmenims su klausos negalia.

* * *

Susipažinkime: Lietuvos kurčiųjų draugijoje darbą pradėjo operatorė **Merily Aun**.
Turbūt pirmą kartą draugijos istorijoje operatorė yra iš kitos Baltijos šalies, Estijos.
Apie operatorę daugiau papasakosime kituose „Akiračio“ leidiniuose.

* * *

Kaune vyko kurčiųjų darželinukų ir pradinukų paroda „Svajonių pyragai“.
Iš įvairių medžiagų – kartono, plastilino, modulino (tai toks molis) – vaikai pagamino spalvingų pyragų ir tortų.
Sunku patikėti, kad jie nevalgomi. Pamatykime!

* * *

Kauno Prano Daunio ugdymo centro kurtieji šiemet vėl prisidėjo prie TV3 televizijos iniciatyvos (sumanymo) padėti sunkiai sergantiems vaikams pasveikti.
Visi akcijos dalyviai gamino specialius ženkliukus.
Taip pat ragavo draugų iškeptų pyragų ir už juos aukojo pinigėlių sergantiems vaikams.
Iš viso paaukojo 190 eurų.

Koks ugdymo būdas kurtiesiems tinkamiausias?
To kurčiųjų, tėvų ir specialistų klausia,
prašo atsakyti į klausimus Vytauto Didžiojo universiteto doktorantas **Kęstutis Vaišnora**.
Redakcija įsitikinusi: ši apklausa svarbi
dėl kurčiųjų ateities, todėl ragina pateikti atsakymus.
Anketa anoniminė (nereikia nurodyti savo vardo),
su vertimu į gestų kalbą.
Apklausos nuoroda: ***https://apklausa.lt/f/hbqdxq5.f***

* * *

Vilniaus kurčiųjų bendruomenė išklausė psichologo **Yuri Pavlinov** pranešimą apie kognityvinę (pažinimo) elgesio terapiją (gerinimą, sveikatinimą).
Psichologo pranešimą iš ukrainiečių gestų kalbos į lietuvių gestų kalbą vertė kurčiosios vertėjos **Ieva ir Veronika**.

Gerbiami skaitytojai, kviečiame prenumeruoti „Akiratį“ **2026** metams!

Akiratis
(indeksas 0002)

prenumeratos kaina:
1 mėn. – 2 Eur;
6 mėn. – 12 Eur;
10 mėn. – 20 Eur.

Užsisakykite mėnraštį sau ar padovanokite prenumeratą savo brangiems žmonėms, kad leidinys ir kitąmet Jus ir Jūsų artimuosius bei draugus lankytų tarsi ištikimas bičiulis ir dalintųsi šviežiausia informacija. Arba patys tapkite „Akiračio“ straipsnių autoriais ar herojais, kad ir po daugelio metų turėtumėte ką prisiminti. Iki malonių susitikimų 2026 m.!

Užprenumeruoti leidinį galite apsilankę Jums patogiame „Lietuvos pašto“ skyriuje, internetu www.prenumeruok.lt, paskambinę tel. +370 700 55 400 arba per laiškininką. Nuo šiol mobilus laiškininkas pagal kliento pageidavimą atvyksta į atokiausias Lietuvos vietoves.

5 didžiųjų šalies miestų gyventojai turi galimybę **„Akiratį“** užsisakyti ir kas mėnesį atsiimti savo miesto kurčiųjų centre.

„Akiratis“ bus leidžiamas kas mėnesį, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius.
Pastaba. *Prenumeruojant per Lietuvos pašto sistemą leidinys kainuos 1 centu mažiau.*

Vyrams irgi reikia pagalbos

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Vyrai irgi jaučia.
Jiems rūpi žmonos ir jų problemos.
Bet sunku apie tai kalbėti.
Nemoka žodžio ar gesto tam jausmui pavadinti.
Numoja ranka ir sako „Ai, nesvarbu“.
Nepagalvoja, kad pokalbis gali padėti.
Save reiškiame per mintis, jausmus, kalbą ir elgesį.
Minčių ir jausmų nematome, todėl nežinome.
Matome, ką kalba ir ką daro.
Duok laiko pagalvoti ir pasakyti, ką jaučia.
Padėk pasakyti jausmą: „Atrodo, tu pyksti“,
„Gal tau liūdna?“, „Ar tau gaila, nusivylei?“
Su nemaloniu jausmu, kad nieko negali
padaryti, yra sunku būti.
Kai poroje vienas skuba,
jam atrodo, kad kitam nerūpi.
Pasakyk, kad jausmai normalu.
Duok laiko atviram pokalbiui.
Jei sako „Ai, nesvarbu“, sustok
ir sakyk „Svarbu, kalbam.“
Vyras gali kalbėti apie jausmus,
bet gal reikia pagalbos – jam ar abiem.
Padėkite vienas kitam arba kreipkitės į psichologą.

Paskutiniu metu psichologo konsultacijos kreipiasi daugiau vyrų. Daugiausia jie kalba apie santykius. Ir man taip smagu matyti, kad stereotipai apie vyrus nepasiteisina. Vyrai irgi jaučia! Vyrai irgi bando išlaikyti santykius, jiems rūpi žmonos ir jų problemos. Tačiau daugumai vyrų sunku apie tai kalbėti. Jie neranda žodžių ar gestų savo jausmams išsakyti. Jie dažniau nei moterys numoja ranka ir sako „Ai“. Dažnai vyrai, ieškodami problemos sprendimo, nepagalvoja, kad atviras pokalbis apie savo jausmus, sustoti ir pasakyti „Tai yra sunku, aš tave suprantu“ yra visiškai pakankama.

Kai kalbame apie bendravimą, yra mintys, jausmai, kalba ir elgesys. Kito žmogaus minčių ir jausmų mes nematome. Todėl stebint tai, ką jis kalba ir ką daro, mes sprendžiame, ką jis mąsto ir kaip jaučiasi. Tačiau tai ne visada teisinga.

Norėdami sužinoti, ką žmogus jaučia, duokime laiko ir vietos jam apie tai pamąstyti ir apie tai pasakyti. Neskubinant. Pasiūlykime tinkamų žodžių ar gestų jausmui pavadinti: „Atrodo, tu pyksti“, „Gal tau liūdna?“, „Ar tau gaila, kad šis darbas nepasisekė, nusivylei?“ Ne visas problemas galima išspręsti. Ir tai yra sunku, nemalonu, ir su tuo reikia mokėti pabūti ir gyventi.

Dažnai vienas partneris labiau skuba, greitai supranta savo jausmus, greičiau turi idėjų. Todėl nuo savo jausmų atsitraukęs partneris kitam atrodo kaip „jis nesirūpina, jam neįdomu, jis manęs nemyli“ ir pan. Parodykime jam, kad jausti yra normalu, kad jausmai natūralūs, duokime laiko atviriems pokalbiams, atkreipkime dėmesį į visus „Ai, nesvarbu“, nes iš tikro tai yra svarbu.

Mokykime vyrus, kad vyriška nėra kaupti jausmus, problemas ar jas ignoruoti, vyriška yra suprasti save, kitą partnerį, skirti jiems šilumos ir meilės bei gauti šilumos ir meilės atgal. Taip galite padėti vieni kitiems. Gali padėti asmeninė psichologo konsultacija ar abiejų kartu konsultacija.

Kurčiųjų kultūros mėnesį – spalvinga renginių puokštė

Kiekvieną rudenį kurčiųjų bendruomenės švenčia savo gimtadienį – Tarptautinę kurčiųjų žmonių dieną. Šiemet ši diena įgavo dar daugiau prasmės: Vilniaus, Panevėžio ir Kauno kurčiųjų centrai tądien kartu paminėjo ir savo veiklos 25-metį. Ir, žinoma, visi centrai ir skyriai iškilmingai šventė lietuvių gestų kalbos pripažinimo 30-metį. Švenčių maratonas prasidėjo Vilniuje, o finišavo Kaune, kur dar buvo paminėtas ir LKD Kauno skyriaus veiklos 75-metis.

Vilniuje

Šventinis renginys Vilniuje prasidėjo LKD Vilniaus liaudies teatro „Mimika“ spektakliu, pakvietusiu į kelionę laiku. Scenoje buvo prikelta praeitis ir menine forma „priartinta“ dabartis: traukinių stotis „anksčiau ir dabar“, apsipirkimas parduotuvėje „anksčiau ir dabar“, apsilankymas restorane „anksčiau ir dabar“, pamokos mokykloje „anksčiau ir dabar“. Žiūrovai salėje įsitraukė į diskusijas apie tai, kaip greitai bėga laikas ir kaip nepastebimai pakito mūsų įpročiai, padidėjo galimybės.

Pasibaigus teatro kolektyvo pasirodymams, centro direktorė Rima Paulauskienė pakvietė visus prisiminti 2000-ųjų metų rugsėjo 20-ąją – dieną, kai buvo įkurtas Vilniaus kurčiųjų centras. Renginio dalyviams skaidrėmis pristatyta centro vadovų galerija. 2000–2001 m. VKC vadovavo Genovaitė Sabukienė, 2001–2007 m. – Roma Klečkovskaja, 2008–2009 m. – Jovita Vasilevičienė, 2009–2022 m. – Inga Minkevičienė, o nuo 2023 m. vadovo pareigas eina dabartinė direktorė R. Paulauskienė.

Direktorė į sceną taip pat pakvietė ilgiausiai centre išdirbusius darbuotojus, tarp kurių buvo dabartinė LKNUC direktorė Svetlana Beniušienė, buvusi VKC socialinė darbuotoja Astutė Balinskienė, LGK vertėjas Arūnas Šaukeckas, dabartinė LKNUC darbuotoja Ramunė Buikauskienė ir kiti. Buvę darbuotojai dalijosi prisiminimais, o R. Paulauskienė dė-

„Mimikos" aktoriai pakvietė į kelionę laiku.

Direktorė R. Paulauskienė padėkojo ilgamečiams centro darbuotojams.

Scenoje – centro 25-mečio proga LGK eiles dovanoję poetai.

VKC archyvo nuotr.

Jaunoji kūrėja Arnėja.

Teritorinės kurčiųjų organizacijos kasmet rudenį švenčia Tarptautinę kurčiųjų žmonių dieną.
Šiemet Vilniaus kurčiųjų centras šventei parengė ir parodė naują „Mimikos“ teatro spektaklį.
Kurtieji poetai gestų kalba skaitė savo eiles.
Buvo prisiminti visi per 25 veiklos metus centrui vadovavę vadovai.
Padėkota už darbą buvusiems ir esamiems darbuotojams.

kojo buvusiems kolegoms už jų indėlį į centro stiprinimą. Taip pat direktorė tarė nuoširdų ačiū dabartiniam centro kolektyvui.

Vilniečius sveikino į svečius atvykę kitų kurčiųjų organizacijų vadovai ir atstovai linkėdami dar daug darbingų metų, neblėstančio entuziazmo bei kūrybiškumo.

Žiūrovus džiugino kurčiųjų poetų pasirodymai. Juos pradėjo Arnoldas Matulis kūriniu „Ryšys“. Po jo ant scenos žengė Nijolė Karmazienė, kurios poezijoje atsispindėjo kontrastai tarp tamsių laikų, kai Lietuvoje daug kas buvo draudžiama, ir šviesaus laikotarpio, kai atsirado laisvė saviraiškai bei gestų kalbai.

Iškart po to A. Matulis pristatė dar vieną savo kūrinį – „Turkio spalvos obuolys“. Tai buvo gilios prasmės scenos darbas, pasakojantis apie laikus, kai buvo siekiama sunaikinti kurčiųjų kultūrą, identitetą, kalbos laisvę ir ugdymo galimybes. O šiandien, kaip meno kalba sakė poetas, mes galime džiaugtis savo kalbos laisve ir pripažinimu. Beje, turkio spalva simboliškai laikoma kurčiųjų bendruomenės spalva.

Justinos Čiplytės kūrinys apie dvi gulbes – vieną kurčią, kitą tiesiog kitokią – priminė, kad visuomenės stereotipai tėra tik žodžiai. Nepriklausomai nuo skirtumų, visi galime bendrauti, kurti ryšį ir būti kartu. Scenoje pasirodė ir jaunieji kurčiųjų poezijos kūrėjai: Arnėja Matulytė, Kamilė Meškinytė.

Vėliau poetai kolektyviai žengė į sceną, dalijosi pasakojimais apie kurčiųjų poezijos ištakas Lietuvoje. Talentingų kūrėjų būryje buvo ir juos draugėn subūrusi vadovė Anželika Teresė. Ji didžiuodamasi vardijo kiekvieno poeto talentus, apibūdino jų unikalų sceninį braižą.

Pasibaigus pasirodymams, visa kurčiųjų bendruomenė buvo pakviesta pasivaišinti šventiniais tortais, papuoštais renginio logotipais.

Šiauliuose

Šiauliečius per Tarptautinę kurčiųjų dieną pradžiugino šokėjai iš organizacijos „Mega“. Pasirodymą surengė kurčiųjų bendruomenės saviveiklininkai.

Šventė Šiaulių kurčiųjų centre bendruomenę sukvietė rugsėjo 27-ąją. Kaip mums rašė direktorė Vilma Dapšauskienė, labiausiai šiauliečius pradžiugino meninės svečių dovanos. Šokio studijos „Mega“ šokėjos, vadovaujamos choreografės Jūratės, žiūrovams pademonstravo net 6 šokius.

Centro saviveiklininkai parengė pasirodymą iš šiųmečiame Kurčiųjų meno festivalyje parodyto repertuaro. Šventės akimirkos sugulė į nuotraukų galeriją.

Šiaulių saviveiklininkų rankose – padėkos.

Merginų grupės „Mega“ šokis.

ŠKC archyvo nuotr.

Kėdainiuose

Spalio 1 d. Kėdainiuose įvyko rinkiminis susirinkimas – antrai kadencijai LKD Kėdainių skyriaus vadove vienbalsiai išrinkta Vijolė Tadaravičienė. Po oficialios dalies paminėta organizacijos 29 metų sukaktis ir Tarptautinė kurčiųjų žmonių diena.

Šventę pagardino šokolado meistrė Eglė Ilgauskaitė-Yildirim. Ji atskleidė šokolado paslaptis, pasiūlė ragauti įvairių skonių saldumynų ir patiems pasigaminti saldainių.

Kėdainių skyriaus kurtieji per Tarptautinę kurčiųjų dieną paminėjo ir savo veiklos 29 metų sukaktį. Renginyje ragavo šokolado meistrės Eglės atsineštų šokoladinių saldainių ir sužinojo, iš ko gaminamas šokoladas.

Kėdainiškių šventę pagardino šokolado meistrės vaišės.

Kėdainių sk. archyvo nuotr.

Kurčiųjų kultūros mėnesį – spalvinga renginių puokštė

Tauragėje

Klaipėdiečiai šiemet Kurčiųjų dieną minėjo Tauragėje.
Šventinę nuotaiką kūrė
Adakavo kaimo teatras, parodęs spektaklį „Teritorija“,
Kauno kurčiųjų centro kolektyvo „Skambanti tyla“ pasirodymai.
Į renginį atvyko ir susirinkusiuosius sveikino Tauragės rajono savivaldybės,
Lietuvos kurčiųjų draugijos atstovai.

Šiemet Klaipėdos kurčiųjų centras šventės vieta pasirinko Tauragę. Ir nenusivylė. Įspūdžių ir prisiminimų liko daug.

Organizatoriai taria nuoširdų ačiū Adakavo socialinių paslaugų namų judesio teatrui už nuostabų spektaklį „Teritorija“, kolektyvui „Skambanti tyla“ – už gražius šokius ir muzikinius pasirodymus, o savo saviveiklininkams Gretai, Mariui, Zinai ir Genovaitei – už nuoširdų darbą ir širdį, įdėtą į renginio sėkmę.

Taip pat dėkoja visiems svečiams už gražius sveikinimus ir dovanas: Tauragės rajono savivaldybės vicemerei Andželai Jakienei, Tauragės rajono savivaldybės Tarybos nariui Sigitui Kancevyčiui, Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentei Vaidai Lukošiūtei ir viceprezidentui Pauliui Jurjonui, LKD Kauno skyriaus vadovui Mykolui Balaišiui, LGKVC Klaipėdos skyriaus vedėjai Virgai Rimkuvienei.

Sustabdyta šventės akimirka Tauragėje.

Fotografo A. Vydmanto nuotr.

Svečių būryje – vicemerė A. Jakienė (4-a iš k.).

Panevėžio KC – gėlės ir direktorės O. Kolodenskytės-Di Fazio padėkos žodžiai darbuotojams ir saviveiklininkams.

Ir, žinoma, didžiausią padėką skiria bendruomenei, kad palaiko, kad susirinko, buvo kartu ir drauge paminėjo svarbią progą. Dar vienas ačiū už įamžintas šventės akimirkas skirtas fotografui Arnoldui Vydmantui.

Panevėžyje

Panevėžiečiams Kurčiųjų dienos proga pasirodymą surengė centro saviveiklininkai.
Savo kūrybos eilėraščius skaitė kurčiosios poetės Lijana ir Justina.
Centro direktorė Otilija padėkojo darbuotojams ir saviveiklininkams už gerą darbą ir pastangas. Šventės dalyviams buvo surengtos vaišės.

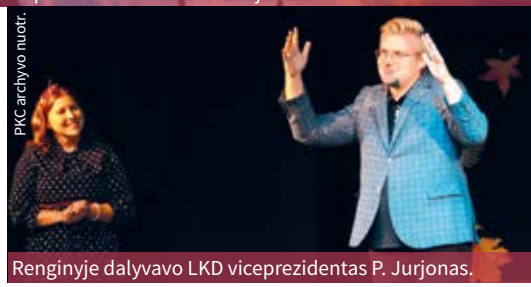
Spalio 11 d. į tradicinę Tarptautinę kurčiųjų dieną sugužėjo apie 70 panevėžiečių ir miesto svečių.

Šventinę programą parengė centro meno vadovai, o įgyvendino saviveiklininkai. Jų pasirodymą papildė gimtojo miesto kurčiųjų poečių Lijanos Čiplienės ir Justinos Čiplytės poezija. Buvusi vadovė Alina Juciuvienė pasidalijo prisiminimais, kaip kūrėsi ir buvo vystomas Panevėžio kurčiųjų centras.

Dabartinė centro vadovė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio dėmesiu apgaubė visus, prisidėjusius prie centro veiklos suklestėjimo ir kultūrinio renginio organizavimo. Pirmiausiai tarė nuoširdų ačiū darbuotojams, nes be jų nepavyktų surengti tiek susitikimų ir renginių, aprėpti tiek veiklų. Taip pat saviveiklininkams – be jų nebūtų šventinių pasirodymų ir tiek progų susitikti.

Vadovė padėkojo LKD Panevėžio skyriaus tarybai, LKD Panevėžio skyriaus delegatams ir revizijos komisijai – už nuoširdų darbą, palaikymą, bendrystę, kurčiųjų teisių gynimą.

Kultūrinei programai pasibaigus susitikimas

PKC archyvo nuotr.

Renginyje dalyvavo LKD viceprezidentas P. Jurjonas.

tęsėsi neformalioje aplinkoje. Visi vaišinosi skaniais, sočiais užkandžiais ir jubiliejiniu tortu.

Kaune

Spalio 18-ąją Kauno „Žalgirio“ arenos amfiteatre pirmą kartą kurčiųjų istorijoje surengta iškilminga Tarptautinė kurčiųjų dienos šventė ir paminėti net trys jubiliejai. Šios datos tapo proga pasidžiaugti įspūdingais veiklos etapais, prisiminti bendruomenės kelią, juo ėjusius žmones, nuosekliai puoselėtas tradicijas.

Šventėje netrūko muzikos, meninių pasirodymų, sveikinimų ir, žinoma, dovanų. Pagrindinę programą kūrė Kauno kurčiųjų centro meno kolektyvas „Skambanti tyla“ bei kviestiniai svečiai: šokių klubas „Viena linija“, Lietuvos tarptautinės baleto akademijos jaunosios šokėjos bei kurtieji gestų kalbos poetai. Renginį vedė Erika Slabadienė ir Paulius Jurjonas, o jų šiltas bendravimas ir scenos meistrystė kūrė ypatingą bendrystės nuotaiką.

Vienas svarbiausių šventės akcentų – aktyviausių bendruomenės narių apdovanojimai. Nors nominacijas rengė LKD Kauno skyriaus taryba, kandidatus siūlė bendruomenės nariai, o vėliau balsuodami internetu ir rinko laureatus. Taigi, bendruomenės balsas ir įsitraukimas tapo neatsiejama šventės dalimi.

Kalbėdamas apie nominacijų svarbą, Kauno kurčiųjų centro direktorius Mykolas Balai-

Kaune – jaunosios balerinos Amelijos pasirodymas.

J. Vertelkaitės nuotr.

Apdovanojamas laureatas K. Vaišnora.

Po renginio – saldainių dalybos.

„Širdimi su bendruomene“ nominacijos laureatai J. Jankutė ir R. M. Balaišis.

šis pabrėžė, kad bendruomenė yra stipri savo žmonėmis. „Kiekviena bendruomenė turi savo istoriją – ji turi pradžią, kūrėjus, žmones, kurie daugelį metų palaikė ir stiprino veiklas. Mūsų organizacijos augo ne savaime, o dėka tų, kurie skyrė savo laiką ir energiją, ir tai neatlygintinai daro iki šiol. Todėl dėkojame tiems, kurie nuoširdžiai prisideda prie geresnio gyvenimo kūrimo visiems“, – sakė KKC vadovas.

Štai, kokios tądien buvo įteiktos nominacijos ir kas yra jų laureatai: „Gestų kalbos ir žmogaus teisių gynėjas“ – Kęstutis Vaišnora; „Metų darbuotojas“ – Gražina Dambrauskienė; „Širdimi su bendruomene“ – Jurgita Jankutė ir Remigijus Mykolas Balaišis; „Metų partneris“ – Dominykas Vaitiekūnas; „Metų rėmėjas“ – UAB „Centrinis parkas“; „Bendruomenės lyderis“ – Arnoldas Matulis.

Be pagrindinių nominacijų, LKD Kauno skyriaus taryba įsteigė ir dar vieną ypatingą apdovanojimą: „Už tylų, bet galingą pėdsaką“, skirtą Rimantui Jonui Ramoniui – žmogui, kurio įamžinti vaizdai šiandien yra brangi Kauno kurčiųjų istorijos dalis. „Rimanto Jono Ramonio palikimas įspūdingas. Jo dėka šiandien kauniečiai turi didelį istorinių nuotraukų, vaizdo medžiagos ir įamžintų akimirkų archyvą. Tai tylus, bet labai reikšmingas darbas, kuris leidžia išsaugoti mūsų bendruomenės atmintį ateities kartoms“, – dėkojo garbiam senjorui M. Balaišis.

„Žalgirio“ arenos amfiteatre beveik nebuvo laisvų vietų – į renginį susirinko ne tik kauniečiai, atvyko svečių net iš tolimiausių Lietuvos miestelių. Po oficialios programos žiūrovai ir dalyviai buvo pradžiugin-

Kauno kurčiųjų bendruomenė ir jos svečiai buvo pakviesti į Kauno „Žalgirio“ areną. Čia susirinkusieji stebėjo kurčiųjų ir girdinčiųjų kolektyvų pasirodymus, išklausė daugybę sveikinimų. Čia buvo įteikti 7 apdovanojimai labiausiai bendruomenei nusipelniusiems nariams.

ti saldainiais. Šios vaišės buvo tarsi saldus palinkėjimas kiekvienam išsinešti namo gerą nuotaiką ir šventinę atmosferą.

Renginio dalyviai džiaugėsi ne tik programa, bet ir proga susiburti. Kaip po šventės sakė organizatoriai, kai tiek daug gerų emocijų, linkėjimų ir šiltų šypsenų, galima drąsiai sakyti, kad gimtadienis pavyko. Šventė tapo gražiu priminimu, kad Kauno kurčiųjų bendruomenės istorija gyva ir nuolat toliau kuriama žmonių, kurie kasdien savo veikla ir buvimu stiprina ryšius, tradicijas ir bendrystę.

MRF MEDIJŲ REMIMO FONDAS

Parengė Vaida LUKOŠIŪTĖ, Vilma DAPŠAUSKIENĖ, Vijolė TADARAVIČIENĖ, Paulina TRIUŠYTĖ, Otilija KOLODENSKYTĖ-Di FAZIO, Justina VERTELKAITĖ

Kurčiųjų kūrybiniai projektai Vilniuje

VKC inf.

2025 m. Vilniaus kurčiųjų centras įgyvendino du Vilniaus miesto savivaldybės iš dalies finansuojamus projektus – „Edukacinė-kūrybinė programa „Laisvės simboliai Vilniuje“ ir kūrybinė-edukacinė programa „Lietuvių gestų kalba – kurčiųjų gimtoji kalba“.

Laisvės simboliai Vilniuje. Edukacinė-kūrybinė programa „Laisvės simboliai Vilniuje“ buvo skirta kurčiųjų bendruomenės kūrybiškumo ir pilietinio sąmoningumo stiprinimui minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 35-metį.

Projekto dalyviai kartu tyrinėjo Vilniaus istorines erdves, mokėsi atpažinti laisvės simbolius mieste ir per fotografiją išreikšti asmeninį santykį su šia tema. Projekto veiklų ciklą – ekskursijas Pilininko name ir Valdovų rūmų muziejuje, edukacines-orientacines varžytuves Vilniaus senamiestyje bei kūrybinius fotografijos užsiėmimus – vainikavo 2025 m. rugsėjo 25 d. Vilniaus kurčiųjų centre atidaryta fotografijų paroda „Laisvės simboliai Vilniuje“.

Parodos lankytojai galėjo ne tik susipažinti su dalyvių kūrybiniais darbais, bet ir išklausyti paskaitą apie laisvės simbolius Vilniaus mieste – paminklus, muziejus ir istorinius pastatus, atspindinčius Lietuvos istoriją ir laisvės idėją. Paroda ir paskaita taip pat buvo pristatytos Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokiniams.

Kurčiųjų gimtoji kalba. Kūrybinė-edukacinė programa „Lietuvių gestų kalba – kurčiųjų gimtoji kalba“ yra sumanyta pasitelkiant kūrybines ir edukacines veiklas paminėti lietuvių gestų kalbos pripažinimo kurčiųjų gimtąja kalba trisdešimtmetį.

Projekto dalyviai – Vilniaus kurčiųjų teatro „Mimika“ aktoriai – dalyvavo režisierės Armandos Rudelytės vedamose kūrybinėse dirbtuvėse, kurių metu, remiantis kurčiųjų bendruomenės išgyvenimais ir visuomenės požiūriu į gestų kalbą pokyčiais, buvo kuriamas naujas spektaklis.

Spektaklyje „Iš praeities į dabartį“ atskleidžiamos situacijos iš laikotarpio, kai lietuvių gestų kalba dar nebuvo pripažinta kurčiųjų gimtąja kalba, ir paraleliai pateikiamas palyginimas su šių dienų realybe, kai kurčiųjų bendruomenė gali laisvai ir drąsiai vartoti savo kalbą.

Spektaklį jau pamatė Vilniaus kurčiųjų bendruomenės nariai bei Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokiniai. Iki projekto pabaigos spektaklis bus pristatytas ir Kauno kurčiųjų bendruomenei.

Edukacinių-orientacinių varžytuvių dalyviai.

Parodos „Laisvės simboliai Vilniuje“ atidarymas.

Spektaklio „Iš praeities į dabartį" akimirka.

VKC archyvo nuotr.

A. Matulis ką tik paskelbtas Kauno bendruomenės lyderiu.

LGK poezijos mokymai KPDUC mokiniams.

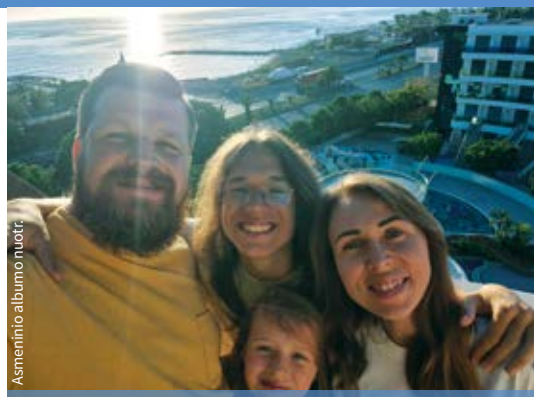

LGK poezijos kūrinys.

A. Matulis: „Rankinio stabdžio dar netraukiu!“

Pastaruoju metu kurčiųjų bendruomenėje vis dažniau linksniuojamas **Arnoldo MATULIO** vardas. Poetas, aktyvistas, BMW „Wolf“ klubo prezidentas, tėtis, vertėjas – išvardyti visas jauno vyro atsakomybes, talentus, hobius ir darbus užtruktų. Neseniai jis išrinktas „Kauno kurčiųjų bendruomenės lyderiu“ – tai nominacija, kuri, pasak jo, nėra finišo linija, o tik paskata dar vienam žingsniui į priekį. „Rankinio stabdžio dar netraukiu!“ – šypsodamasis tikina herojus.

Justina VERTELKAITĖ

Asmeninio albumo nuotr.

Arnoldo palaikymo komanda – šeima.

Kaip aktyvus ir kūrybiškas žmogus Arnoldas pasireiškė dar mokykloje, bet jis atviras: mokykliniai metai nebuvo lengvi, o pats nebuvo moksliukas, kurio vardas puikuojasi garbės lentoje. „Aš buvau „truputėlį chuliganas“, norėjau kuo greičiau baigti mokslus ir pradėti savarankišką gyvenimą. Galvojau, užteks dešimt klasių“, – prisimena jis.

Tačiau gyvenimas vėliau parodė kitą pusę: siekiant bet kurioje srityje profesionalumo ir tobulėjimo, diplomas tampa raktu atrakinti karjeros duris, kurios kitaip neatsidarytų. Taip Arnoldas grįžo prie mokslų, gavo brandos atestatą ir šiandien studijuoja Vilniaus kolegijoje – siekia gestų kalbos vertėjo kvalifikacijos. Taip pat jis dirba Lietuvių gestų kalbos vertimo centre ir aktyviai dalyvauja Lietuvos kurčiųjų draugijos veikloje.

Kaip viską suspėja?

Mūsų herojaus dienotvarkė aiškiai perkrauta. Jis dirba, studijuoja, vadovauja BMW „Wolf“ („Vilkų“) klubui, aktyviai keliauja, filmuoja turinį socialiniams tinklams, dalyvauja projektuose ir skiria daug laiko kūrybai gestų kalba. Kaip jam pavyksta tiek daug aprėpti ir visur suspėti?

„Svarbiausia – šeimos palaikymas ir laiko planavimas“, – pabrėžia Arnoldas. – Mano šeima yra mano komanda, be jos palaikymo tiek daug negalėčiau padaryti. Svarbu susitarimai su žmona, nes turime vaikų. Turime skirti laiko vienas kitam ir vaikams. Turime smulkiai susidėlioti, kas kada ką veikia. Žinoma, kad tai gana sudėtinga. Tikrai būna, kad miegoti nueinu vėlai, dvyliktą, pirmą nakties, o keltis reikia anksti, bet kitaip negaliu. Idėjų daug, žmonės laukia, bendruomenei mano pastangų reikia.“

Viso pokalbio metu Arnoldas vis kartos, kad šeima – tvirtas pamatas, stiprybės ir kūrybinio įkvėpimo šaltinis. Mūsų herojus jautriai išgyvena savo mažosios dukros istoriją – ji, kaip ir jis pats, yra kurčioji ir žengia tėčio keliu: kuria poeziją gestų kalba. „Aš ją skatinu, nors mokyti savo vaiką yra tikrai sunku. Bet matau ją scenoje – ir širdis dainuoja.“

Jis neslepia, kad kartais, kaip ir visus žmones, įveikia nuovargis, balansuoja ant perdegimo ribos, tenori ramybės ir pabūti vienas. Tuomet padeda paprasta terapija – automobiliai. „Garaže pakeičiu protinį darbą fiziniu – ir galva išsivalo.“

Ar poezija dera su automobiliais?

„Ne tik automobiliai, bet ir darbas LGKVC gali atrodyti kaip tarpusavyje visiškai nesuderinami dalykai. Atrodo, sritys viena kitai prieštarauja, kertasi. Bet kaip tik tai man ir tinka. Nesakau, kad lengva, bet tinka. Pats jaučiu, kad darbe esu vienoks, mene – kitoks, dar kitoje veikloje – vėl kitoks.“ A. Matulis tai vadina vaidmenų kaita.

„Nėra taip, kad esu susikoncentravęs tik į BMW klubo veiklą. Atrandu laiko ir kitoms laisvalaikio veikloms. Taigi, priklausau ne vienai auditorijai ir ne vienai grupei“, – analitiškai į savo asmenybę žvelgia mūsų herojus.

Menas, kurio žodžiai neskamba – jie matomi

Na, o didžiausia savo aistra A. Matulis vadina gestų kalbos meną, ypač poeziją. Tai unikali meno forma, kuri Lietuvoje, kaip teigia, dar tik formavimosi stadijoje. A. Matulis – vienas tų, kuris deda jai pamatus, tiesia kelią ateičiai. „Mano svajonė – kad kurčiųjų mokyklose atsirastų gestų kalbos poezijos būreliai, vyktų pasirodymai, konkursai“, – sako jis.

Pašnekovo garsiai svarsto, kad reikia rasti priemonių, jog kurčiųjų vaikai nuo mažens turėtų galimybę atrasti skirtingas meno formas – nuo anekdotų iki vizualinio vernakulo ir gestų kalbos poezijos.

Jo paties pirmoji kūrybinė kibirkštis blykstelėjo septintoje klasėje, per gestų kalbos pamoką. „Kartą mokytojas Andrius Barisevičius paklausė, ar mes žinome, kas yra anekdotai gestų kalba? Ir papasakojo anekdotą gestų kalba. Ir man buvo taip juokinga... Iki tol galvojau, kad anekdotas – patyčia. Bet tada supratau – tai juokas, smagus pasakojimas. Ir pradėjau rinkti anekdotus“, – dalijasi savo, kaip scenos menininko, gimimo istorija jaunas vyras.

Tuomet mokytojas paminėjo, kad žurnaluose galima rasti daug užrašytų anekdotų, juos galima rinkti, versti į gestų kalbą. Ir tai vaikinuką „užkabino“. Sakosi, kad buvo surinkęs per 300 anekdotų.

Net pabaigęs mokyklą A. Matulis dar ilgai tęsė draugystę su anekdotais. Nuvykęs į sporto varžybas ar šiaip kokį renginį, per pertraukėles stodavo prieš žiūrovus. Matė, kaip visiems tai patiko. Vėliau jis net filmavo ir pardavinėjo kompaktinius diskus su įrašytais anekdotais. Taip formavosi jo ryšys su scena ir žiūrovais. Vis tik atėjo toks metas, kai esą

Dar vienas pasirodymas.

Scenoje kartu su dukra Arnėja.

Mokymų pabaigtuvės Estijoje.

BMW – neatsiejama gyvenimo dalis.

pajuto, jog „anekdotus jau bus išpasakojęs“, pradedąs kartotis.

Ir tuomet, 2008-aisiais, į Arnoldo gyvenimą atėjo poezija. Į Lietuvą atvykęs svečias iš Vokietijos Jurgen Endress atvežė pasakojimų apie gestų kalbos poeziją – kaip ja galima kalbėti jautriomis, skaudžiomis temomis, o menas suteikia galią tai išreikšti gražiai, simboliškai ir, svarbiausia, neįžeidžiančiai. „Supratau, kad per poeziją galiu papasakoti istorijas, kurios man svarbios“, – prisiminė Arnoldas.

Dar gilesnis lūžis įvyko 2019-aisiais – tai kurčiųjų kūrybos atgimimo metai, kai į Lietuvą atvyko daugiau tarptautinių lektorių. Pašnekovas išskiria Erwan Cifra iš Prancūzijos, Lietuvoje pristačiusį vizualinį vernakulą. Nuo tada kurčiųjų poezijos scena pamažėle ėmė pildytis naujais herojais. Pastaraisiais metais, pasak pašnekovo, Debbie Z. Rennie iš Švedijos dar labiau praplėtė kūrybinį informacinį lauką.

„Dabar poezija gestų kalba Lietuvoje, mano akimis, yra stipriausia Baltijos šalyse. Stiprų impulsą kūrybos proveržiui davė Anželika Teresė, subūrusi kurčiuosius poetus ir paskatinusi mūsų meninę veiklą“, – apie jaunosios kurčiųjų kūrybos tyrinėtojos indėlį dėkingai atsiliepia Arnoldas.

Pirmieji poezijos bandymai

Pašnekovas teigia, kad asmeniniai jo bandymai kurti poeziją gestų kalba buvo apie 2008–2009 m. „Šachmatų partiją paverčiau karo metafora. Pasakojau apie žaidimą, bet tarp lentos „figūrų“ šmėkščiojo tiesiogiai neįvardyti karo ženklai“, – grįžo mintis į kūrybos pradžią Arnoldas.

„2019 m. Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija organizavo poezijos festivalį. Jame aš pristačiau poeziją gestų kalba. Kalbėjau apie tabletę, kurią nurijęs tampi milžinu“, – leidosi į prisiminimus A. Matulis.

O paskui negailestingai save „tą ankstesnįjį“ „pažnaibė“. „Dabar, kai atsigręžiu atgal, man atrodo, kad tada mano plaštakos, vietoj penkių pirštų, teturėjo po tris. Dabar, manau, jau naudojuosi visais dešimt, bet tada tebuvo šeši“, – kvatojasi. – O kas dar baisiau, kad tuomet jaučiausi labai daug išmanantis. Dabar pasižiūriu tuos vaizdo įrašus – ir kraupstu!“

Kelionės, kūryba ir pasirodymai užsienyje

Pasiteiravus, kaip vertina savo pažangą dabar, Arnoldas sakosi tikįs, kad apie kurčiųjų poezijos meną suprantąs daugiau, bet taip pat žino, kad dar labai daug reikia išmokti.

Pasaulis nėra toks kritiškas mūsų herojui, kaip jis pats sau. Arnoldo talentas pastebėtas jau ir už Lietuvos ribų. „Visai neseniai Estijos kurčiųjų draugijos atstovai pasikvietė mane, kad papasakočiau apie gestų kalbos poeziją ir pamokyčiau vaikus kurti. Buvo gera atmosfera ir patirtis, nesitikėjau, kad bus toks gausus būrys dalyvių“, – pasidžiaugia jaunas vyras.

Tada spindinčiomis akimis tęsia: „O pavasarį Prancūzijoje teko dalyvauti kūrybinėse gestų kalbos poezijos dirbtuvėse ir po to pasirodyti girdinčiųjų auditorijai. Žmonės buvo sužavėti – jie žino žodžių poeziją, bet pamatyti poeziją rankomis, vaizdu, visai kas kita...“

2025-ųjų pabaigoje mūsų herojus vyks į Švediją – į prestižinį gestų kalbos meno renginį, į kurį kvietimus iš 60 pretendentų gavo vos 16 kūrėjų. Ten savaitę vyks repeticijos, bus ruošiami gestų kalbos poezijos ir vizualinio vernakulo numeriai. O tada savaitgalį susirinks Švedijos visuomenė ir jai bus pristatytas kolektyvinis kurčiųjų kūrėjų pasirodymas.

Nors žinomas tarptautinėje arenoje, mūsų herojus nekalba apie šlovę. Jam daug svarbiau – žiūrovo potyriai: „Man užtenka, jei keli žmonės po pasirodymo susigraudina ir pasako: „Aš tai pajaučiau ir išgyvenau.“ Tada žinau – pasiekiau širdį. Tai ir yra mano kūrybos galia.“

Šis straipsnis – apie **Arnoldą Matulį**.
Jis yra žinomas poetas, kuriantis gestų kalba.
Jis yra gestų kalbos poezijos mokytojas.
Žmogus, besidomintis BMW automobiliais,
BMW kurčiųjų klubo prezidentas.
Dirba Vertimo centre, yra
gestų kalbos vertimo specialybės studentas.
Jis ką tik apdovanotas „Kauno kurčiųjų bendruomenės lyderio“ (tas, kuris yra vedlys) titulu, arba vardu.

Nekabinetinis lyderis

Neseniai pelnęs Kauno kurčiųjų bendruomenės lyderio titulą, Arnoldas sakosi jaučiantis ir pasididžiavimą, ir dėkingumą. Bet jis nenutyli: „Taip, mane išrinkote lyderiu, tačiau kaip ir kur jūs balsavote? Namuose? Prie kompiuterių? O aš svajoju, kad kurčiųjų klubuose dažniau susitiktume, kad klubai būtų sausakimši, kad kiekvienoje šventėje būtų gausybė dalyvių. Bendruomenė turi jungtis, burtis gyvai, ne vien internetu. Kaip seniau.“

Jis supranta, kad jaunoji karta šiandien kitokia. Telefonai, ekranai, socialiniai tinklai pakeitė gyvenimo ritmą ir pobūdį. Tačiau Arnoldas svajoja sugrąžinti gyvą bendravimą, meną ir draugystę. Jis ragina bendruomenę skubiai ieškoti būdų į renginius pritraukti jaunimą. Sakosi besidžiaugiąs aktyviais kurčiaisiais senjorais, bet jo noras, kad tokia pat aktyvi būtų ir jo karta, bet svarbiausia – jaunimas.

Paklaustas apie didžiausią svajonę, Arnoldas atsako: „Noriu, kad būtų daugiau kurčiųjų poetų. Kad menas gyvuotų. Kad kurtieji jaustųsi įkvėpti.“ Jis tiki: jei kurčiųjų vaikai matys pasirodymus, patys turės galimybę kopti į sceną, tuomet skleisis ateitis, kurioje menininkų bus ne vienas, ne du, o dešimtys.

„Stabdyti – ne mano planas“

Nors darbas, šeima, studijos, kūryba ir bendruomenė reikalauja daug jėgų, Arnoldas, tarsi žvelgdamas į save iš šalies, tik trukteli pečiais: „Galiu pavargti, galiu trumpam užsidaryti, bet sustoti – ne. Visada galvoju: ką turiu padaryti šiandien, kad rytojus būtų geresnis.“

Tokia yra mūsų herojaus gyvenimo filosofija – stengtis dėl geresnės savęs versijos ir bendruomenės.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Klaipėdos Litorinos mokyklai – 30 metų

Sigita KOROLIOVĖ

1989 m. prasidėjusi nuo dviejų kurčiųjų vaikų klasių tuometinėje Klaipėdos 1-ojoje vidurinėje mokykloje-internate, 1995 m. duris atvėrė Klaipėdos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė internatinė mokykla. Šiemet spalį, tiesa, jau Litorinos mokyklos vardu, įstaiga paminėjo savo trisdešimtmetį.

1 nuotr.

Per 30 metų mokyklai teko keisti ir patalpas, ir pavadinimą, ir įstaigos nuostatus. Kad sumažėjus klausos negalią turinčių mokinių skaičiui mokykla neišnyktų iš uostamiesčio ugdymo įstaigų žemėlapio, teko pakeisti jos profilį, todėl šiandien mokykla yra atvira įvairių raidos sutrikimų turintiems mokiniams, kurie susidomėję klausosi mokyklos istorijos, išdidžiai rodo logotipą ant savo mokyklinės uniformos ir, išmokę pagrindinius lietuvių kalbos gestus, aiškina jo prasmę.

Gimtadienio šventė „mažiesiems princams“

Spalio 20–24 dienomis Klaipėdos Litorinos mokykloje vyko jubiliejinės savaitės „Mūsų istorija jūros bangose“ renginiai. Kadangi vaikams sunkiausia laukti, pirmoji šventinė diena buvo padovanota jiems, pagrindiniams mokyklos istorijos kūrėjams. Šventė taip pat prasidėjo nuo istorijos, tiesa, senesnės nei Litorinos mokyklos, bet joje pagrindinį vaidmenį irgi atliko vaikas – Antuano de Sent Egziuperi pasakos „Mažasis princas“ herojus.

Pasakai pasibaigus visi kūrė linkėjimus, sugulusius į laiko kapsulę, kurią mokyklos direktorė Renata Aglinskienė pažadėjo saugoti ir atidaryti kito jubiliejaus metu. Visuose mokyklos aukštuose veikė šventinės stotelės, kurias organizavo ir mokytojai, ir vaikų tėveliai. Kaip jau įprasta gimtadienio šventėse, buvo piešiama ant veidų, daromos tatuiruotės, pinamos ypatingos kasos, plakamas gaivus kokteilis, organizuojami žaidimai ir smagios užduotys. Mokyklos kieme taip pat netrūko veiklų: iš gamtinių medžiagų buvo kuriama mandala, atliekama populiari gimtadienio daina, o didžėjus Tomas kvietė visus į lauko diskoteką.

Konferencija: pozityvaus mąstymo galia ugdyme

Spalio 21 dieną Litorinos mokykla sukvietė šalies švietimo bendruomenę pasisemti patirties ir pozityvių minčių respublikinėje metodinėje konferencijoje „Pozityvus ugdymas – įtraukios mokyklos varomoji jėga“. Konferencijos pradžioje buvo užsiminta, kad toks renginys turėjo įvykti anksčiau, minint mokyklos 25 gimtadienį, tačiau planus sugriovė COVID-19 pandemija. Papildomas penkmetis suteikė Litorinos mokyklai galimybę užaugti ir prisiimti lyderio vaidmenį padedant įgyvendinti įtraukųjį ugdymą Lietuvos švietimo bendruomenėms.

Įstaigos vadovės Renatos Aglinskienės iniciatyva, 2024 metų gegužės 21 dieną Klaipėdos Litorinos mokykloje buvo sukurtas kolegialumo tinklas „3 × Į + U“, kurio idėjos sutampa ir su Darnaus vystymosi tikslu – nepalikti nė vieno nuošalyje, ir su UNESCO programos „Švietimas 2030“, koordinuojančios šio 4-ojo darnaus vystymosi tikslo įgyvendinimą, principais, todėl 2025 metais bendradarbiavimo tinklą, taip pat ir konferenciją „Pozityvus ugdymas – įtraukios mokyklos varomoji jėga“ globoja Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija.

Konferencijos plenarinėje dalyje edukologė, švietimo vadybos, organizacinės kultūros lektorė, Švietimo inovacijų akademijos konsultantė, Kauno kolegijos dėstytoja dr. Jovita Starkutė perskaitė pranešimą „Nuo asmeninio augimo prie įtraukios kultūros: pozityvaus mąstymo galia mokykloje“, kuriame lektorė pristatė savo sukurtus metodus, padedančius keisti mąstymą ir požiūrį kuriant įtraukios mokyklos kultūrą. J. Starkutės pranešime nuolat skambėjo raginimas dalintis, būtent tuo tikslu ir buvo sukurtas Litorinos mokyklos bendradarbiavimo tinklas, būtent toks buvo konferencijos siekis.

Mokytojos Sigitos Koroliovės pranešime buvo atskleisti iššūkiai, su kuriais susiduria įtraukiąją kultūrą kuriančios ugdymo įstaigos, o taip pat praktiškai pademonstruota, kaip tie iššūkiai gali virsti galimybėmis, padedančiomis įgyvendinti 4-ąjį darnaus vystymosi tikslą. Po plenarinės dalies konferencijos dalyviai tapo iškilmingo kaniterapijos (reabilitacija, kuriai efektyvinti pasitelkiamas specialiai paruoštas šuo – *red*.) kabineto atidarymo liudininkais. Tai – vienintelis licenciją turintis Lietuvos ugdymo įstaigose veikiantis kabinetas, prie kurio įkūrimo prisidėjo Klaipėdos miesto savivaldybė, įgyvendinanti Europos Sąjungos bendrai finansuojamą projektą „Klaipėdos miesto švietimo pagalbos ir koordinuotai teikiamų paslaugų užtikrinimas“.

Antroje konferencijos dalyje vyko penkių sričių – skaitmeninės, sensorinės, įtraukties, STEAM, kaniterapijos – mini studijos. Jose buvo pristatyti praktiniai metodai, pasidalinta gerąja patirtimi, leidžiančia pastebėtas kliūtis paversti galimybėmis.

Paroda, koncertas, glėbys sveikinimų ir malda

Trečiąją jubiliejinės savaitės dieną mokykloje buvo atidaryta respublikinė mokinių piešinių paroda „M. K. Čiurlionis ir aš“, skirta įstaigos 30 metų jubiliejui. Parodoje eksponuojami darbai iš keturių ugdymo įstaigų: Kauno Prano Daunio ugdymo centro, Klaipėdos Litorinos mokyklos, Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro.

Spalio 23 dienos vakarą Litorinos mokykloje skambėjo muzika, dainos, vaikų balsai ir linksmas juokas, per kraštus liejosi sveikinimų ir linkėjimų banga. Švenčianti 30 metų jubiliejų mokyklos bendruomenė sulaukė didelio būrio svečių: Klaipėdos miesto administracijos atstovų, socialinių partnerių, buvusių

2 nuotr.

3 nuotr.

4 nuotr.

Klaipėdos Litorinos mokykla, kurioje mokosi kurti ir neprigirdintys vaikai, taip pat vaikai su kitomis negaliomis, paminėjo 30 metų veiklos jubiliejų. 4 dienas vyko šventiniai renginiai: spektaklis mokyklos vaikams, linkėjimų rašymas ateičiai, smagūs žaidimai. Buvo surengta konferencija apie ugdymą, vaikų piešinių paroda, koncertas. Buvo daug svečių. Bažnyčioje buvo aukojamos Mišios už mokyklą.

5 nuotr.

darbuotojų, mokinių tėvų, draugų ir bendraminčių. Prieš užversdama trečiojo dešimtmečio lapą, mokykla peržvelgė savo veiklą ir su džiugia nuostaba konstatavo, kad nuveikti darbai viršijo lūkesčius.

Apie tai buvo pasakojama šventiniame koncerte „Tarp mūsų pasaulių“, apie tai vis kartojo į šventę susirinkę svečiai linkėdami nenustoti šviesti. Iš tiesų, Litorinos mokykla, prisiėmusi lyderio vaidmenį įtraukiojo ugdymo srityje, nušviečia kelią ne vienam, pristigusiam drąsos. Lyderystės šviesa ypatingai ryškiai sušvito, kada mokyklai vadovauti pradėjo Renata Aglinskienė, sugebėjusi pamatyti kiekvieno mokinio galimybes, atradusi ir parodžiusi kiekvienam darbuotojui jo stiprybes.

Tai patvirtino ir vienas kito kalbos nežinoję svečiai: Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios klebonas Viktoras Ačas, pasakęs, kad mokykla savo darbais jau įsiamžino žmonių mintyse, ir Lietuvos karinių jūrų pajėgų vadas Tadas Jablonskis, ugdytojų veiklą pavadinęs ne darbu, o tarnyste, nešančia šviesą, ramybę ir tikėjimą. Būtent toks yra Klaipėdos Litorinos mokyklos siekis, būtent to ieško čia savo atžalas vedantys tėvai, būtent tai scenoje demonstravo mokiniai.

Jubiliejinė savaitė baigėsi Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios klebono Viktoro Ačo aukojamomis šventomis mišiomis, bendrai maldai subūrusiomis visą Litorinos mokyklos bendruomenę.

Sustabdytos šventės akimirkos

Jubiliejų mininti mokykla pakvietė į šventinių renginių nuotraukų peržiūrą. Dar daugiau nuotraukų ir įspūdžių iš jubiliejaus renginių jūs galite rasti mokyklos „Facebook“ paskyroje.

1 nuotr. Iš dešinės į kairę: Klaipėdos Litorinos mokyklos direktorė Renata Aglinskienė, mokyklos įkūrėja, Klaipėdos pedagoginės psichologinės tarnybos direktorė Ulijana Petraitienė, mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Kristina Razokienė šventinio koncerto metu.

2 nuotr. Direktorė R. Aglinskienė – tarp 7–10 klasių sutrikusios klausos jaunuolių.

3 nuotr. Iš dešinės į kairę: K. Razokienė, R. Aglinskienė, respublikinės metodinės konferencijos lektorė dr. Jovita Starkutė ir konferencijos organizatorė Sigita Koroliovė.

4 nuotr. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Šokių katedros studentai kartu su Litorinos mokyklos mokiniais atlieka Mažosios Lietuvos šokį „Stintapūkis“.

5 nuotr. Mokyklos bendruomenė bažnyčioje.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Dvi tautos – viena istorija

Ieva STELMOKIENĖ

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras, bendradarbiaudamas su Januszo Korčako kurčiųjų mokykla Krokuvoje, rugsėjo 21–27 dienomis sodyboje „Dzūkijos perlas“ surengė tarptautinę stovyklą – jaunimo mainus. Stovykla organizuota pagal projektą „Dvi tautos – viena istorija“, kurį finansavo Lietuvos ir Lenkijos jaunimo mainų fondas.

Projekte dalyvavo po šešis mokinius iš kiekvienos šalies. Pagrindinė projekto tema – Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės istorija – pasitelkta kaip ašis tarpkultūriniam pažinimui ir bendravimui. Dalyviai analizavo istorinę medžiagą, gilinosi į Renesanso laikotarpio aprangos, mitybos ir simbolikos ypatumus, nagrinėjo šeimų herbus bei laikmečio vertybes.

Stovyklos metu ypatingas dėmesys skirtas vaizdo įrašų kūrimui – mokiniai kūrė scenarijus, gamino rekvizitus, filmavo ir montavo medžiagą. Filmų siužetai susiję su pagrindiniais istorinių veikėjų gyvenimo epizodais. Kūrybinį procesą papildė edukaciniai užsiėmimai: herbų kūrimo dirbtuvės, siuvinėjimo užduotys, taip pat sceninio meistriškumo pamokos, kurias vedė kviestinė aktorė.

Projekto dalyviai taip pat lankėsi Vilniaus arkikatedros bazilikos požemiuose, Aušros Vartų Gailestingumo Dievo Motinos koplyčioje, susipažino su kitomis istorinėmis vietomis, susijusiomis su Barboros Radvilaitės gyvenimu. Po išvykos mokiniai aptarė Barboros ir Žygimanto laiškų turinį, vertė juos į gestų kalbą ir diskutavo apie jų reikšmę.

Stovyklos metu sukurti vaizdo įrašai spalio 22 dieną pristatyti LKNUC bendruomenei, mokytojams ir mokiniams, o partneriai Krokuvoje tą pačią savaitę surengė parodą savo mokykloje.

Projektas „Dvi tautos – viena istorija“ tapo prasminga erdve jaunimui ugdyti tarpkultūrinį supratimą, bendradarbiavimo įgūdžius ir kūrybiškumą. Veiklos ne tik stiprino bendravimą tarp skirtingų šalių jaunuolių, bet ir suteikė vertingų patirčių pažįstant bendrą istoriją.

LKNUC archyvo nuotr.

Pasiruošimas filmavimui apie garsiąją meilės istoriją.

Projekto dalyviai Arkikatedros aikštėje.

Šeimos albumo nuotr.

Toma su vyru Mairiu ir vaikais Elze, Dovydu ir Titu.

Pagrandukas Titas senelių sodyboje.

T. Birmanė: kurčiam vaikui reikia daugiau dėmesio

Panevėžietė **Toma BIRMANĖ** (33 m.) su vyru Mairiu, auginantys du girdinčius (CODA) ir vieną kurčią vaiką, laikosi taisyklės, kurios rekomenduoja laikytis ir kitiems tokio pat likimo tėvams: su girdinčiais savo vaikais kalbėti tik taisyklinga lietuvių gestų kalba.

Laima LAPĖNIENĖ

Kurčioji **Toma Birmanė** pasakoja savo tėvų ir savo šeimų istoriją. Ji augina 2 girdinčius vaikus iš pirmos santuokos, 1 kurčią vaikutį, gimusį antrojoje santuokoje, su vyru latviu. Jos nuomone, kurčiam vaikui tarp girdinčiųjų darželyje labai vieniša. Ji mano, kad įtraukčiai Lietuvoje nepasiruošta.

Patarimas. Pasak pašnekovės, dažnai kurti tėvai, auginantys girdinčius vaikus, mano, kad vaikui bus lengviau, jei jie kalbės suprimityvinta gestų kalba, tačiau taip jie daro meškos paslaugą. „Maži vaikai yra labai imlūs, todėl nereikia primityviais gestais skurdinti jų gestų kalbos žodyno. Turtingas žodynas atveria galimybę atvirai ir artimai bendrauti tiek su tėvais, tiek su kitais kurčiaisiais," – įsitikinusi moteris.

Diagnozė. Pati Toma augo girdinčiųjų šeimoje. Jos tėvai net neturėjo įtarimų, kad gimusi dukra yra kurčia, ir tik po metų sunerimo, kodėl mažylė šaukiama neatsisuka, kalbinama neatsako. Tada Kauno klinikose tėvai išgirdo diagnozę, kad jų dukra yra kurčia.

„Tėveliai pasakojo, kad buvo labai pasimetę, mama verkė, nes buvo daug baimės ir rūpesčio: ką daryti, kaip bendrauti ir kaip auginti negirdintį vaiką", – pasakojo Toma.

Dėl Tomos įkūrė „Adaptą". Jos tėvams tikras išsigelbėjimas buvo ką tik Panevėžyje įkurta kurčiųjų mokykla. Ten jiems buvo pasiūlyta lankyti gestų kalbos pamokas ir taip atverti sau duris į kurčiųjų pasaulį. Norėdamas labiau padėti ne tik savo dukrai, bet ir visiems su tokiu likimo išbandymu susidūrusiems tėvams, Tomos tėtis Rimantas Bakas 1999 m. įkūrė tėvų su neįgaliais girdėti vaikais ir jų draugų bendriją „Adapta".

„Tėtis tuo laikotarpiu buvo labai įsitraukęs į kurčiųjų gyvenimą. Kartu su PAGAVOS bendrija organizuodavo kurčių vaikų stovyklas, ekskursijas, šviečiamuosius renginius. Labai domėjosi klausos aparatais, konsultavo, teikė kitiems tėvams reikiamą informaciją. Manau, kad ši veikla ir jos plėtojimas mano tėvams suteikė daug stiprybės. Taip jie priėmė esamybę ir susitaikė su juos ištikusia lemtimi", – sakė T. Birmanė.

Herojės mokslai. Vaikystėje Toma lankė darželį „Riešutėlis" (jį, po šiais metais Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos (PKNPM) panaikinimo, lanko ir ketverių metukų kurčias T. ir M. Birmanių sūnelis Titas), po to 10 klasių baigė PKNPM, o vidurinį išsilavinimą bei specialybę įgijo Vilniuje. Sostinėje sukūrė ir savo pirmąją šeimą, kurioje gimė dabar jau dešimties metų girdinti dukra Elzė bei aštuonerių metų Dovydas.

Apie vyresniuosius vaikus. T. Birmanė džiaugėsi, kad dukra puikiai kalba ir lietuvių gestų, ir sakytine kalba. Gimtąją gestų kalbą ji vartoja šeimoje, o su draugais mokykloje bei namuose su seneliais bendrauja sakytine kalba. Tiesa, tik pradėjusiai lankyti darželį mergaitei iš pradžių teko išmokti susivokti, kokioje aplinkoje viena ar kita kalba reikia kalbėti. Dabar Elzė, kaip ir daugelis CODA vaikų, „dirba" mažąja šeimos vertėja.

Toma pripažino, kad kalbėti sakytine kalba šiek tiek sunkiau sekėsi sūnui Dovydui, bet tada jį gelbėjo sesuo. „Sūnus sakytine kalba pradėjo kalbėti vėliau, tad darželyje jam padėjo logopedė, o kai pradėjo lankyti mokyklą, padėtis susitvarkė", – sakė moteris.

Apie pagranduką. Sukūrusieji antrą šeimą (abiem – Tomai ir Mairiui – tai antroji santuoka) sutuoktiniai mažai tikėjosi susilaukti girdinčio vaiko, nes Mairio šeimoje jau trečia karta yra kurtieji. Toma atvira: ugdant ir auklėjant vaikus daugiau dėmesio tenka skirti mažajam Titui, nes girdintys vaikai daug informacijos gauna iš aplinkos, per klausą, o mažylis – tik iš šeimos. Moteris apgailestavo, kad panaikinus PKNPM, berniuką teko perkelti į girdinčiųjų darželį. Ten, anot jos, nors grupės auklėtoja ir stengiasi vartoti lietuvių gestų kalbą, ir aktyviai domisi ja (yra baigusi Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro organizuotus LGK kursus), tačiau tarp bendraamžių jis jaučiasi visiškai vienišas.

„Sūnui reikia bendravimo, žaidimų su grupės vaikais, o jis, būdamas vienas tarp girdinčiųjų, jaučiasi atstumtas. Dėl to labai liūdna", – neslėpė nuoskaudos moteris, pažymėjusi, jog ji esanti prieš tokią integraciją, kuriai yra nepasiruošta. Pasak jos, sūnelio emocinis bendravimo alkis akivaizdus vos tik ją išvydus: jis nuo pat pirmos minutės, kai yra paimamas iš darželio, iki pat vakaro nori kalbėti, bendrauti, nebūti vienas.

Visi užsiėmę. Jei mažasis Titas kol kas apsiriboja darželiu, bendravimu su tėvais ir seneliais, tai vyresnioji dukra Elzė po pamokų skuba į šokių būrelį, o aštuonerių Dovydas – mažasis „Ekrano" komandos futbolo žaidėjas. Po darbų, savaitgaliais (Toma dirba UAB „Dominari" siuvėja, o Mairis yra įkūręs savo internetinę

parduotuvę, kurioje prekiauja automobilių detalėmis) Birmanių šeima bei Tomos tėvai, ypač vasarą, vyksta į savo sodybą Panevėžio rajone. Ten vaikams rojus: batutas, sūpynės, dviračiai, motociklas, maudynės ir t. t.

Kartų ryšys. Na, o suaugusieji sėja, sodina, tvarkosi, kepa šašlykus, visi laimingi ištrūkę iš miesto. Toma džiaugėsi turimu stipriu ryšiu su savo tėvais, o vaikų – su seneliais. „Vaikams patinka patiems nusiskinti uogų, vaisių, atsinešti iš daržo šviežių daržovių. Jie sodyboje daug visko pamato ir išmoksta. Didžiausias senelio pagalbininkas visuose darbuose sūnus Dovydas“, – sakė T. Birmanė.

Ir latvių GK. Dažnai šeima aplanko ir Mairio motiną bei jo artimuosius Latvijoje. Toma pripažino, kad iš pradžių buvo bendravimo barjeras, nes skiriasi lietuvių ir latvių gestų kalbos, tačiau po tokios, galima sakyti, dvigubos integracijos – dabar jau Elzė supranta latvių gestus, o Mairio mama su vaikais stengiasi kalbėti lietuvių gestų kalba ir, pasidžiaugė pašnekovė, dėl komunikacijos problemų nekyla.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Stipri kurčio vaiko šeima

PAGAVOS inf.

Lietuvos šeimų auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus bendrija PAGAVA Lithuanian Association of Families with Deaf and Hearing Impaired Children

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Siekdama padėti šeimoms, auginančioms vaikus su klausos sutrikimais iki trejų metų amžiaus, bendrija PAGAVA antrus metus iš eilės įgyvendina LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą projektą „Stipri kurčio vaiko šeima“. Projekto kodas NVOŠGA 07957.

Auginti vaiką su klausos negalia – tai ilga šeimos kelionė, prasidedanti nuo skausmingos patirties sužinojus vaiko diagnozę iki susitaikymo, priėmimo ir sklandžios adaptacijos. Ši kelionė kupina iššūkių, baimės dėl vaiko ateities, visuomenėje susiformavusių stigmų apie negalią, neapibrėžtumo. Ir visgi šioje kelionėje apstu naujų atradimų. Gyvenimas visuomet banguotas, nėra viskas tik juoda ar balta, tad vaiko diagnozė – klausos negalia – taip pat nėra pasaulio pabaiga.

Projektu išsikėlėme tikslą – sustiprinti šeimų emocinę gerovę, skatinti tėvų tarpusavio pagalbą ir padėti kiekvienam vaikui augti saugioje, palaikančioje aplinkoje.

Savipagalbos grupės. Projekto metu organizuojame reguliarias tarpusavio pagalbos grupes šeimoms, kuriose tėvai dalijasi savo patirtimi, problemomis ir sėkmės istorijomis, kalba apie kasdienius rūpesčius, su kuriais susiduria augindami vaiką su klausos negalia. Čia tėvai mokosi teikti vieni kitiems emocinę paramą ir ją priimti, atranda saugią erdvę, kur gali atvirai kalbėti apie savo išgyvenimus, išreikšti jausmus ir būti išgirstais. Tokie susitikimai ne tik stiprina šeimos narių tarpusavio ryšius, bet ir kuria stiprią tėvų bendruomenę, kurioje dalijimasis patirtimi tampa didžiausiu palaikymu.

Psichologo ir socialinio darbuotojo paslaugos. Individualios psichologo konsultacijos padeda tėvams geriau suprasti savo emocijas, prisitaikyti prie situacijos, priimti vaiko klausos negalią ir atliepti jo poreikius. Be emocinės pagalbos, tėvams teikiama ir socialinio darbuotojo pagalba – konsultacijos, informacija apie paslaugas, tarpininkavimas tarp šeimos ir sveikatos, švietimo ar socialinių institucijų. Socialinis darbuotojas padeda tėvams susiorientuoti tarp įvairių sistemų, suteikia išsamią informaciją apie klausos reabilitaciją, ugdymo bei lavinimo galimybes, padeda užmegzti ryšius su gydytojais, surdopedagogais, logopedais ir kitais specialistais.

Šeimų mokymai. Rugsėjo mėnesį vyko projekto lėšomis organizuoti šeimų mokymai, skirti tėvams, auginantiems vaikus su klausos sutrikimais iki trejų metų. Mokymų metu lektorė kalbėjo apie krizinių situacijų įveiką, emocinės pusiausvyros palaikymą, efektyvų bendravimą šeimoje. Gydytoja otorinolaringologė papasakojo apie klausos sutrikimus, jų priežastis, apie vaikų ausų, gerklės, nosies ligas, jų prevenciją.

Surdopedagogė pasidalino patarimais, kaip bendrauti, kalbėti, ugdyti vaiką namuose, turintį klausos sutrikimų. Visos temos buvo aktualios, įdomios, pritaikomos praktikoje. Tėvai turėjo galimybę išgirsti atsakymus į jiems rūpimus klausimus ir pasidalinti savo patirtimi. Kol tėvai dalyvavo paskaitose, vaikams buvo organizuota atskira užimtumo programa. Renginio metu buvo užtikrintas vertimas į gestų kalbą, kad visi dalyviai galėtų visavertiškai įsitraukti.

Vaikų priežiūra veiklų metu. Tai labai pasiteisinusi projekto dalis, suteikianti tėvams galimybę dalyvauti veiklose. Paslaugas teikia kvalifikuoti specialistai, turintys ilgametės darbo su mažamečiais vaikais ir vaikais, turinčiais klausos sutrikimų, patirties. Vaikai saugiai leidžia laiką su rūpestingais palydovais, kurie užtikrina jų gerovę, priežiūrą ir smagų užimtumą. Ši paslauga vertinga ir dėl to, kad suteikia mažiesiems galimybę bendrauti su bendraamžiais, lavinti pažinimo gebėjimus, mokytis adaptuotis naujoje aplinkoje. Tokios veiklos prisideda prie vaikų emocinio ir socialinio vystymosi.

Apibendrinant. Projektas „Stipri kurčio vaiko šeima“ – tai daugiau nei veiklų visuma. Tai projektas apie saugią erdvę, kurioje šeimos atranda palaikymą, pasitikėjimą ir bendrystę. Tėvai mokosi nebijoti klausti, priimti pagalbą ir dalintis patirtimi, o vaikai auga mylinčioje, palaikančioje aplinkoje. Dalyvavimas projekto veiklose stiprina šeimas ir kuria stiprią bendruomenę.

Bendrija PAGAVA teikia pagalbą šeimoms, auginančioms sutrikusios klausos vaikus iki trejų metų amžiaus. Mokymuose tėvai dalijasi patirtimi, juos konsultuoja specialistai, jie mokomi, kaip bendrauti su savo vaiku, jį lavinti. Sužino, ko reikia vaiko klausos reabilitacijai, tai yra atstatymui ir palaikymui. Kol tėvai užimti, su vaikais laiką leidžia patyrę specialistai: žaidžia ir lavina.

Šeimų savipagalbos grupėje sukurti vitražai.

Šeimų mokymai: antroji diena.

PAGAVOS archyvo nuotr.

Dovilės kepiniai intriguoja spalvomis ir įvairove.

Prie D. Zapolskienės kepinių rikiuojasi kauniečių eilės

Dovilė ZAPOLSKIENĖ pagal išsilavinimą yra apskaitininkė, o pagal pašaukimą - Šeimininkė iš didžiosios raidės. Dėl moters kepinių metinių švenčių proga vyksta tikros varžytuvės.

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Kai daugumą 19-mečių mamos įvesdina į suaugusiųjų pasaulį ir dalinasi mažomis moteriškomis paslaptimis, tokio amžiaus Dovilė stovėjo prie motinos karsto. Ir glaudė prie savęs 13-metę sesutę, kuriai nuo tada turėjo atstoti mamą. Tokia traumuojanti patirtis ne pagal metus merginą užgrūdino. Išmokė bet kokiomis aplinkybėmis būti savarankiškai, organizuotai ir tvirtai.

Tačiau Dovilės charakterį formavo ne tik aplinkybės, bet ir įgimtas verslumo genas. Jau būdama paauglė išbandė rankdarbystę: auskarų vėrimą, origami techniką. Jos rankos visada prašėsi būti užimtos praktine veikla.

Pasiūla smaguriams

„Kauno kurčiųjų centro direktorius Mykolas Balaišis, pristatydamas dar vieną verslią kurčiųjų bendruomenės narę, apgailestavo, kad D. Zapolskienės gaminto torto gali paskanauti nebent asmeninių švenčių proga. Per metines šventes niekaip nespėja įsirašyti į klientų eilę, kaskart išgirsta, kad daugiau užsakymų konditerė jau nebepriima.

D. Zapolskienė pritariamai linkteli galva: „Iš tikrųjų, kol kas pajėgiu patenkinti tik dalį klientų poreikių, nes auginu du mažamečius vaikus, antrasis – dar kūdikis, skaičiuojantis pirmus gyvenimo mėnesius, tad esu motinystės atostogose. Ir iki tol buvau ne ką mažiau užimta, nes turėjau ir valdišką darbą. Kai mane vadinate konditere, tai yra ne visai tiesa, aš juk – savamokslė.“ Tokiais žodžiais pasakojimą apie savo verslą pradeda jauna moteris.

Pašnekovė gerai prisimena ir pirmąjį konditerinį bandymą. Buvo 2017-ieji, senelės 75-ojo gimtadienio proga mergina pagal internete rastą receptą pagamino tortą. Gal kepinys ir būtų likęs tik atsitiktiniu bandymu, jei ne komplimentai, kuriais ją apipylė senelės šventės dalyviai. Tai paskatino pabandyti tortų gamyba užsiimti rimčiau.

Vėliau Dovilė ištekėjo ir pamažėle asmeninis verslas tapo šeimos reikalu. „Gal ir nesiimčiau papildomo darbo, jei neturėčiau vyro palaikymo, – dalijasi moteris. – Tačiau vyras ir vyresnysis sūnelis ne tik pirmieji mano kepinių ragautojai, bet ir talkininkai virtuvėje. Kol aš užsiėmusi kitais darbais prie tortų, vyras man sulipdo iš cukraus masės formelę. Taip susitaupo laiko“, – pasidžiaugia pašnekovė. Beje, vyras Vitalijus, taip pat kurčiųjų bendruomenėje žinomas asmuo, vyrų krepšinio rinktinės narys, lapkritį Lietuvos garbę gynęs Kurčiųjų žaidynėse Tokijuje.

O štai trimečio Ąžuolo noras prisidėti prie kepinių gamybos mamą net trikdo. „Sūnelis dar mažas, bet turiu sugalvoti, ką jam leisti pjaustyti ar skusti, jei ne – verkia ir protestuoja“, – skėsčioja rankomis moteris.

„Tortas per dieną nepagaminamas. Reikia mažiausiai 2 dienų. Jei kitų darbų neturiu, per savaitę pagaminu 3 tortus“, – savo galimybių ribas sako tiksliai žinanti moteris. D. Zapolskienės asortimente – 13 rūšių tortai. Be tradicinio medaus torto, ji gamina maskarponės tortą su uogomis, citrininį, miško mėlynių ir dar daugybę kitokių.

Klientų ratas, pasak mūsų herojės, susiformavo natūraliai: tai kurčiųjų bendruomenės nariai ir įmonės, kur ji dirbo iki antrojo sūnelio Drąsiaus gimimo, girdintieji kolegos, artimųjų pažįstami.

Moteris atvirauja, kad kai kurių tortų receptūras ir gamybos pamokas internete teko pirkti. Tai ypatingi receptai, prie jų tobulinimo ilgai dirbama, todėl receptūrų sudarytojai juos kruopščiai saugo. Kitas dalykas, neužtenka tiksliai laikytis receptūros, kiekvienam kepiniui reikia ir nemenkos praktikos, žodžiais neapibūdinamo vidinio pojūčio, ką ir kaip daryti.

Pašnekovė teigia, kad ne viskas jai iš pirmo karto pavyko. Buvo klaidų, retkarčiais gaminį ir į šiukšlių kibirą „siųsti“ teko. „Pasitaiko

Dovilė Zapolskienė.

klaidelių ir dabar, – šypsosi pašnekovė, – bet taip nutinka jau retai, nes turiu nemažai patirties. Dabar sutelkiau dėmesį į tortų puošybą. Šiuos įgūdžius vis dar tobulinu.“ Taip Dovilė leidžia suprasti, kad pirmiau nei gauni grąžos, pridėtinės vertės, tenka nemažai investuoti ir net patirti nuostolių.

Didžiausias iškeptas tortas? 10 kilogramų, pagamintas Moters dienos proga Kauno kurčiųjų bendruomenei. O įprastai D. Zapolskienės tortai yra nuo 1,5 kg, o kilogramo kaina prasideda nuo 23 eurų, nelygu kokio brangumo ingredientai naudoti.

Makarunai (macaronsai) – gurmanams

Pašnekovė atvirauja, kad priešingai nei jos šeimos vyrai, tortų ji nemėgsta. O štai makarunai, arba macaronsai (prancūziški saldūs kepiniai, sudaryti iš dviejų nedidelių, apvalių morengo pagrindu pagamintų sausainių, sujungtų saldžiu įdaru) – kas kita. Pagal ją makarunai – karališki skanėstai. Ir dar jai patinka, kad juos galima pasigaminti iš anksto, tuomet sudėti į dėžutes ir laikyti šaldiklyje. Ištrauki, kai reikia. Kalėdoms, teigė, jų pagamina apie 300 vienetų, ir nelieka nė vieno neparduoto. Labai populiarūs ir per Valentino dieną.

Beje, šio prancūzų mėgstamo deserto ruo-

Su vyresniuoju sūneliu Ąžuolu ir vyru Vitalijumi.

Kaunietės **Dovilės Zapolskienės** tortus pamėgo miestiečiai. Ji kepa 13 skirtingų skonių tortus, gamina šakočius ir prancūziškus pyragaičius, vadinamus makarunais.

šimo paslapčių lietuvė mokėsi iš kurčiosios rusės. Tik tokią galimybę pavyko rasti internete. Individualūs mokymai nuotoliniu būdu truko 3 mėnesius. Ir tai yra turbūt trumpiausias įmanomas macaronsų gaminimo paslapčių perpratimo laikas.

Vienintelė tokia šakočių kepėja

Prieš neakivaizdinį susitikimą su heroje, M. Balaišis patikėjo dar vieną paslaptį: „Dovilė turbūt vienintelė konditerė visame mieste, kuri bute įsirengė šakočių kepimo krosnį!“

Pašnekovė šypsosi, nepaneigia. Pasakoja, kad ji nuo seno svajojo gaminti šakočius, bet jų kepimo įrangą sunku įmontuoti bute, ji gana griozdiška. Kai sužinojo, kad Kalvarijose gyvena vienas pensininkas, kuris ne tik pats kepa šiuos „auksaspalvius bokštus“, bet ir gamina skirtingų gabaritų šakočių įrangą, nusprendė žūtbūt įtikinti žmogų pagaminti ir jai tinkamą. „Facebook“ grupėje, kuriai ji priklauso, nemažai buvo ją atkalbinėjusiųjų nuo sumanymo. Jie sakė: „Kiek tokia įranga tau kainuos, kiek vietos užims?“ Tačiau moteris nepasidavė.

O šiandien ji – paklausi šakočių kepėja. Na, ir kas, kad namuose pavyko įtalpinti įrangą tik kepiniams iki 30 cm aukščio – daugeliui klientų tiek ir pakanka. O jei valgytojų kompanija didesnė – gali užsisakyti iš karto du kepinius.

Vienu metu daugiausiai du šakočius kepėja ir tegali savo krosnyje iškepti. Pasakoja, kad šakotis – reiklus gaminys. Vien tešlos maišymas trunka 30–45 min., o gamybos procesas – 3 val. Ir išimti gaminio anksčiau negalima. „Mano šakotis minkštas ir skanus. O tai priklauso nuo ingredientų, kuriuos naudoju, kokybės ir kruopštaus darbo“, – nebe pasididžiavimo sako mūsų herojė. O jeigu užsisakysite šį gaminį valstybinės šventės proga – Dovilė jums jį pagal asmeninį prašymą gali pagaminti lietuviškos Trispalvės spalvų. Bus ir skanu, ir simboliška.

Svajonės ir patarimai

„Ateityje norėčiau atidaryti savo įmonę“, – neslepia planų pašnekovė. – Taip pat – tobulinti įgūdžius.“

O kai dėl patarimų, tai Dovilė sako, kad gyvenimas ją išmokė praktiškumo. To ji norėtų palinkėti ir kitiems. Teigia, kad kai ima stigti pinigų kasdienėms reikmėms ar sunku susitaupyti kokiam didesniam pirkiniui, reikia nuodugniai perkratyti atmintį, apsvarstyti įvairias galimybes, pasitarti su šeimos nariais ar draugais. Būtinai esą atrasite kokį nors savyje užslėptą gebėjimą, dar nerealizuotą pomėgį ar gims idėja, pritrauksianti papildomų pajamų.

Savo pavyzdžiu pagrindusi, kad kiekvienam galvosūkiui yra ir sprendimas, herojė kasdienių situacijų vis dėlto neidealizuoja ir sako: „Gyvenime pasakų nebūna, bet ir nosies nukabinti nereikia. Svarbu veikti.“ Pradėti verslą, pasak pašnekovės, bet kokiame amžiuje nėra per vėlu. Tereikia sukaupti drąsą ir nebijoti daryti klaidų.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

„Frontrunners“: kurčiųjų lyderystės studijos Danijoje

Esu kurčiųjų bendruomenės narė, gimusi ir užaugusi Vilniuje. 2024 metų rugsėjį mažame Urlev miestelyje Danijoje, Castberggård mokymo centre, pradėjau neformalias tarptautines studijas pagal „Frontrunners“ programą. Lyderystės kelio kursai truko devynis mėnesius. Šiandien skaitytojams noriu papasakoti, kokie mokymai tai buvo ir kokių įgūdžių jie man padėjo įgyti.

Simona ŠEKUROVAITĖ

Kaip aš ryžausi studijoms. Niekada iš tikrųjų netikėjau, kad kada nors studijuosiu „Frontrunners“, nors slapta apie tai svajojau jau keletą metų. Sekiau kitus užsieniečius kurčiuosius „Instagram“ ir pastebėjau, kaip jie po šios programos pasikeičia: tampa drąsesni, pasitikintys savimi, gebantys reikšti savo nuomonę, dalintis patirtimi ir įgytomis žiniomis. Tokie žmonės mane įkvėpdavo – norėjau ir aš tokia tapti.

Prieš šias studijas jaučiausi pasimetusi – nežinojau, kas aš esu, koks mano identitetas, trūko pasitikėjimo savimi. Atrodžiau sau tarsi „pilka pelė“. „Frontrunners“ man padėjo iš naujo atrasti save, suprasti savo stiprybes ir silpnybes, išmokti būti savimi (nuotr. Simona sėdi – *red.*).

Apie savo norą studijuoti „Frontrunners” papasakojau artimiausiai draugei. Ji tiesiai šviesiai pasakė: „Tai kodėl nepabandai?“ Vis bandžiau rasti priežasčių, kodėl tai ne man, bet jos ištarta frazė įstrigo ir tapo postūmiu. Paraišką pateikiau jau terminui pasibaigus.

Gavusi kvietimą į interviu, labai jaudinausi – nežinojau, ko tikėtis. Tuo metu buvau Amerikoje, tad interviu vyko 4 val. ryto. Atsikėliau valanda anksčiau, kad pasiruoščiau, nors jaudulys buvo didžiulis – tokio dar niekada nebuvau jautusi. Interviu metu manęs klausė, kodėl noriu stoti į „Frontrunners“, kokia mano vizija, lūkesčiai, ar sugebėsiu dirbti komandoje ir panašių klausimų. Pokalbio pabaigoje pasakė: „Džiaugdamasi pranešu, kad esi priimta! Sveikinimai!“

Buvau šoke. Padėkojau, atsisveikinome. Nepaprastai džiaugiausi. Taigi, visada būsiu dėkinga savo draugei – jei ne jos paskatinimas ir palaikymas, niekada nebūčiau aplikavusi (kreipusis).

Studijų temos – tik pačios aktualiausios. „Frontrunners“(„Lyderiai“ – *liet.*) – tai tarptautinė neformali studijų programa, skirta kurtiesiems ir neprigirdintiesiems iš viso pasaulio. Programos temos įvairios, bet pagrindinės sritys – lyderystė, kurčiųjų kultūra, socialinė žiniasklaida, žmogaus teisės, komunikacija, darbas komandoje bei tarpkultūrinis bendradarbiavimas.

„Frontrunners” „Reunion 20 Year” festivalio organizatoriai.

Bluzonai su mūsų sukurtomis emblemomis.

S. Šekurovaitės albumo nuotr.

Mokėmės dainuoti gestų kalba su Jamilla iš Maroko, augusia Švedijoje.

„Frontrunners“: kurčiųjų lyderystės studijos Danijoje

Į šią programą stojau norėdama pažinti save, atrasti savo identitetą, sustiprinti pasitikėjimą, išmokti dirbti komandoje ir pagilinti žinias apie kurčiųjų bendruomenę.

Daug naujų įgūdžių. Studijos buvo intensyvios ir įvairiapusės. Mokėmės analizuoti ir diskutuoti, kurti scenarijus, atlikti viešus pristatymus, filmuoti, daryti interviu, gilintis į žmogaus teises ir diskriminacijos temas (pvz., audizmą, ableizmą (išankstinis nusistatymas prieš neįgaliuosius), rasizmą), dirbti komandoje, spręsti konfliktus, priimti kultūrinius skirtumus bei požiūrius, rengėmės atlikti praktiką kitose šalyse.

Daug dėmesio buvo skiriama kritiniam mąstymui, savirefleksijai ir lyderystės įgūdžiams. Tai nebuvo tik teorija – viską iškart taikėme praktikoje.

2024–2025 m. mūsų grupė „Frontrunners 20“ buvo nedidelė – tik penki studentai: aš, Veronika (taip pat iš Lietuvos), Junbeen iš Pietų Korėjos, Cha'nel iš Naujosios Zelandijos ir Rosa iš Prancūzijos. Nors įprastai dalyvių būna 15–25, šiemet daug kas laukė naujos, trumpesnės (4 mėnesių) programos, todėl mūsų buvo mažiau. Iš pradžių buvome aštuoni, tačiau vėliau keli studentai pasitraukė.

„Frontrunners” buvo visko: kartu augome, klydome, pykomės, mokėmės. Buvo ir pakilimų, ir nuosmukių, bet visos patirtys tapo vertingomis pamokomis.

Studijų kaina siekė beveik 12 tūkst. eurų. Dalį lėšų man pavyko surinkti gerų žmonių dėka, o likusią sumą padengiau iš asmeninių lėšų.

Grįžusi į Lietuvą jaučiuosi stipresnė, labiau pasitikinti savimi, sukaupusi žinių bagažą, žinanti, ko noriu iš gyvenimo. Ketinu šias žinias taikyti darbe, asociacijose, įvairiose veiklose ir jomis dalintis su kitais kurčiaisiais.

Žodis – Veronikai Michailovai. Mano buvusi „Frontrunners” programos klasės draugė Veronika Michailova taip pat dalijasi savo patirtimi.

„Tobulinau savo įgūdžius dirbdama su įvairiomis temomis ir medžiagomis, kuriose svarbus kritinis mąstymas, asmeninis tobulėjimas, komunikacijos gebėjimai bei komandinis darbas. Įgijau vertingos patirties bendradarbiaudama su žmonėmis iš skirtingų kultūrų – tai padėjo geriau suprasti jų požiūrį, darbo stilius ir vertybes.

Ne vienus metus esu Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijos tarybos narė, todėl daug laiko skyriau savanorystei. Kartais tiek įsitraukdavau, kad pamiršdavau pasirūpinti savimi. „Frontrunners“ man tapo lūžio tašku – išmokau rūpintis savo gerove, nustatyti ribas, efektyviau valdyti laiką, dirbti su skirtingais žmonėmis ir nebijoti naujų iššūkių iššūkių (Veronika – apatinėje nuotr. 1-a iš k. – *red.*).

Studijos sustiprino mano pasitikėjimą, atsakomybės jausmą, lyderystės gebėjimus ir paskatino dar aktyviau palaikyti kurčiųjų jaunimo bendruomenę.

„Frontrunners“ man tapo ne tik studijomis, bet ir asmeniniu virsmu. Tai nebuvo tiesiog „mokymosi metai“ – tai buvo metai, per kuriuos atradau save.“

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

„48 val. iššūkis”: trumpametražio filmo kūrimas per 2 paras.

Loran ir Clarisse paskaita apie jų kurčneregystę: patirtis ir prisitaikymas.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

ISSN 1648–5882

Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.

Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas Nr. 66 283

Projektą „Asmenų su klausos negalia įgalinimas per informacijos prieinamumą ir socialinę įtrauktį“ iš dalies, 22 000 eurų suma, finansuoja MRF.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.